

7. Slučajnosti.

Vljudo vabi k polnoštevni udeležbi: Franc Brinar, t. č. predsednik.

Književnost.

»Zvonček« prinaša v 6. let. številki to-le vsebino: 1. Fr. Rojec: Visoki gost. Mladinska dvodejanka. 2. M. Z. Jug: Procesija. 3. Jan Reginov: Pesem o kukačici. 4. Davorinov: Pravijo si bajke... Pesem. 5. Fr. Rojec: Orač. Pesem. 6. Cesar Franc Jožef I. Podoba. 7. Stric Tine: Čitati — dobro, poizkusiti — bolje! (Dale.) 8. Bořivoj: V pomladni noči. Pesem. 9. Bořivoj: Dve brezi. Pesem. 10. Cvetomirski: Črešnje. 11. Ivo Trošt: Volar Mihec. 12. Davorinov: Sreča. Pesem. 13. Kmetiški dom na Gorenjskem. Podoba. 14. Fran Košir: Kovač — modra glavica. Narodna legenda iz Dravinjske doline. 15. Davorinov: Zvezdica. Pesem. 16. Fran Erjavca: Moj in mladine prijatelj. (S podob.) 17. Pouk in zabava: Taščici v slovo. — Računska uganka. — Rešitev in rešilci. — Naš cesar. — Kje največ štečijo? — Hoja in človeški značaj. — Neprijeten obisk med obedom. — Japonski pregovori. — 60letnica petrolejke. — Kotiček gospoda Doropoljskega. — Kotičkove risbe.

»Popotnik« objavlja v 5. letošnji številki to-le vsebino: 1. Dr. Karel Ozvald: Socialni položaj staršev in otrokova inteligentnost. 2. Dragotin Humek: Pouk v geometriji in geometrijskem risanju na meščanski šoli z ozirom na vsakdanje življenje. 3. —k. Podrobni učni načrt za zemljepisje. 4. Evgen Sajovic: Učna osnova in inštrukcija za pouk telovadbe in odredba o prirejanju mladinskih iger na gimnazijah (vseh tipov) in na realnih šolah. 5. Književno poročilo: Ocene. 6. X. Glosa. 7. Razgled: Pedagoški paberki. — Šolska higiena. — Skrb za brambo mladine. — Šolske in učiteljske vesti. — Srednje in višješolski vestnik. — Inostransko šolstvo. — Razne vesti.

»Domače ognjišče« ima v 5. številki t. l. to-le vsebino: 1. J. Pahor: Proletarški otroci. (Dale.) 2. Gustav Graščan: Pesem. 3. Dr. I. Lah: Dijaški štrajk. 4. Maeterlinck: Aforizmi. 5. Gustav Graščan: Pesem (Prijatelju Franu). 6. Anton Koršič: Starši in narodne popevke. 7. Tone Rakovčan: Deklica Manica. 8. Orest: Čez polje. 9. Pregled: Slovstvo. Kultura. Šola. Dom. Razno.

Srednješolske vesti.

»Za poostreitev mature. Na gališkem srednješolskem kongresu v Stanislavu so soglasno sprejeli resolucijo, v kateri se trdi, da sedanja oblika mature ne odgovarja namenu, ker ta izpit zaradi prevelikih olajšav vpliva tudi na nazadovanje učnega nivoja. Predmeti maturitetnega izpita naj se zato razširijo, in sicer pismeni izpit z uvedbo ene naloge iz matematike in pri reprobaciji kandidata v slučaju nezadostnega uspeha treh pismenih nalog; ustni izpit z uvedbo po enega kolokvija iz fizike in nemščine, z razširjenjem zgodovinskega kolokvija in z naglašanjem jezikovnega znanja.

Kranjske vesti.

Anton Arko

Dne 9. t. m. je umrl po dolgem trpljenju na učiteljski bolezni — jetiki — tovariš Anton Arko, učitelj na II. mestni deški 8 razredni ljudski šoli na Grabnu v Ljubljani, v najlepši moški dobi, v 45. letu. Pokojni tovariš Arko je bil zlata duša, plemenit človek, zvest tovariš, izborni učitelj, značajan mož. Imel je vse lastnosti, ki so ga napravljale povsod simpatičnega in priljubljenega. Dolgotrajna bolezen je bila vzrok, da se je zadnje čase držal le doma, kjer je v krogu svoje rodovine čakal — regulacije plač! Rojen je bil v Sodražici in je povsod, koder je služboval, vestno in zgledno služil svojemu poklicu. Usposobljen je bil tudi za učitelja meščanskih šol. Ostavlja ljubljeno soprogo in 4 nedoletne otroke. — Bodi mu vrlemu tovarišu ohranjen ljub spomin!

—r— Iz Slomškarije izstopivši učitelj Kopač Leopold iz Postojne se je v četrtek, 4. junija, ves skesan zopet povrnil v Njeno naročje, ker je sedaj edini kompetent za razpisano Česnikovo nadučiteljsko mesto v Knežaku, ko Česnikov rekurz niti rešen ni! To je značaj — kaj!? Na slavnosramotni pridobitvi pa kličemo značajni Slomškariji: »Bog žegnaj!« in »Vivant sequentes!«

—r— Genljiva skrb za trpeče učiteljske sirote. Že sredi februarja je umrl tovariš na Kranjskem, zapustivši bolno ženo in dva bolna nežna otročiča. A ven-

dar do danes še niso prejele te sirote ne pokojnine ne odpravnine. — Tako doznajemo iz gotovega vira. Komentarija ni treba!

—r— Veljavo Slomškarjev najbolj označuje pismo, ki ga je pisala učiteljica, bivša Slomškarica, svojemu tovarišu. Glasi se: »Vprašate me, s čim so se mi zamerili Slomškarji. Le zaradi tega, ker sem na sestanku videla, da ni prave odkritosrčnosti med njimi. Marsikdo je prišel s prošnjo v žepu, torej le zaradi boljše službe. Sram me je bilo in me je še, da sem enkrat storila pot k tem ljudem. A vsi niso enaki, je tudi nekaj plemenitih dušic zraven, a v splošnem meni Slomškarji ne ugajajo in mene ne bodo več videli poleg!«

Štajerske vesti.

—š— Učiteljsko društvo za ormoški okraj obhaja svojo 40letnico kakor znano dne 14. junija t. l. v Ormožu. Na to slavnost vabi vse cenjene tovariše in tovarišice prav presrečno, posebno pa one sosednjih učiteljskih društev, in one, ki so ob železnici in imajo prijetne železniške zveze. V ostalem se sklicujemo na vzpored v zadnji »Tovariševi« številki, ter se nadejamo obilnega obiska!

—š— »Zalungliste«. Tudi za mesec rožnik je vse učno osebo šole v Dobju vrnilo nemške Zalungliste davčnemu uradu v Kozje ter je predložilo tja svoje kolkovane seveda samoslovenske pobotnice, na kar je zopet sprejel brez obotavljanja svojo plačo, četudi je bil ta davčni urad s svojim dopisom z dne 20. maja 1914 k broju 425 od vseh šolskih vodstev želel, naj predlagamo Zalungliste. Naj se blagovoli v »Učit. Tovarišu« tudi od drugod poročati o tozadevnih uspehih. Kar je mogoče doseči učitelstvu ene šole, je toliko prej mogoče doseči skupnemu nastopu učiteljstva vseh šol na slovenskem Štajerju. Rok za vlaganje ugovorov na naučno, oziroma finančno ministrstvo poteče z dnevom 26. junija 1914.

Goriške vesti.

—g— Sklep obrtno-nadaljevalne šole društva »S. Dom« v Gorici. Dne 17. maja t. l. se je slovesno zaključil pouk v obrtno-nadaljevalni šoli v Gorici. Voditelj šole g. prof. Gvaiz je podal poročilo, iz katerega posnemljemo sledeče podatke: V tem šolskem letu je posejalo to šolo 153 učencev. Po narodnosti so bili vsi Slovenci, razen 2 Nemcev. Starost gojencev se giblje med 13. in 29. letom. Po poklicu je bilo 45 zidarjev, 28 mizarjev, 10 kovačev, 2 slikarja, 5 sedlarjev, 1 košar, 16 ključavničarjev, 7 mehanikov, 6 trgovcev itd. Izostalo je med letom ali odšlo je na delo 49 učencev, tako da jih je bilo koncem leta 104. Napredovalo je z izvrstnim uspehom 12%, s pohvalnim uspehom 28%, s splošnim uspehom 36%, z zadostnim 15%, 9% je imelo nezadostni uspeh. Vedenje je bilo nasprotno dobro. Prav pridno je hodilo v šolo 48%, pridno 36%, pretrgoma pa 16%. Stanje šole se je v primeri z lanskim letom izboljšalo. Letos se je obdaruilo 37 učencev, izmed katerih so dobili nekateri hranilne knjižice, nekateri pa prav lepa šestila.

—g— V Slivje, v jamo Dimnice, je napravila dne 16. maja šolska mladina iz Mislić izlet pod vodstvom tov. učitelja Erjavca. — Otroke je podzemna krasota kar omanila ter se niso mogli načuditi prirodnemu delu. — Po primernem pokrepčanju so izletniki zapeli kaj mične narodne pesmi ter čvrsto in veselo zopet mahnil čez hrib domov.

Tržaške vesti.

—t— Verouk na tržaških realkah. C. kr. namestništvo v Trstu je določilo, da se od začetka prihodnjega šolskega leta dalje mora na tržaških realkah poučevati v 7. razredu po 2 uri na teden verouk. Dosedaj je bila za ta predmet določena ena sama tedenska ura.

—t— Za hrvatsko šolo v Trstu se je začela živahna akcija tudi v Banovini. Dne 23. maja se je vršila v mestni hiši zagrebški konferenca, ki jo je otvoril profesor župan Holjac, a referiral je predsednik Miča Anič. Iz referata je razvidno, da so nabrali doslej z nabiralnimi polami K 8147, dasi niti polovica pol ni še vrnjenih. Odbor pa se je obrnil do različnih oseb, da bi mu šle na roko pri nabiranju, in pa do občinskih zastopov, da po zgledu zagrebške občine prispevajo v ta namen. Slednjič je odbor stopil v dogovore, da bi zagrebško in osješko gledališče priredili turneje po raznih mestih za hrvatsko šolo v Trstu. Računajo, da bi mogle te turneje donesti do 10.000 K. Važnost te akcije ni v tem, da znatno primore k ustanovitvi hrvatske šole v Trstu, ampak tudi in še posebno v dejstvu, da je to vi-

den znak, kako je v jugoslovanskem svetu oživelo spoznavanje za važnost tržaške pozicije. Zaporedoma se oglašata Belgrad in Zagreb, da dokumentirajo to razumevanje.

Koroške vesti.

—k— Iz koroškega vilajeta. Babilonija je menda tam, kjer je Bog enkrat zmešal jezike, tako da ljudje drug drugega niso razumeli. Tako bo kmalu tudi na Koroškem, ali pa še huje, ker ljudje nazadnje ne bodo razumeli sami sebe. Mudil sem se pred kratkim čez poldan v neki večji slovenski vasi, kjer je trozredna šola. Otroci so šli iz šole in nekateri so me pozdravili z »Grüss Gott!« Vprašal sem vsakega posebe, kaj se pravi »Grüss Gott!« in vsak mi je odgovoril, da ne ve. To je pa tudi razumeno, ker pri tem pozdravu Nemec sam ne ve, ali pozdravlja Bog njega, ali on Boga. Za slovenske otroke pa pomenja to naravnost papagajsko vzgojo, ker ne vedo, kaj izgovarjajo. To je za nas Slovence in naše otroke do skrajnosti sramotilno, poniževalno. Saj imamo sami svoje lastne in lepe slovenske pozdrave, ki prihajajo vsakomur iz srca in segajo v srce. Zato pa, starši, odločno zavračajte vse take hinavske nakane v vzgoji svojih otrok, saj imate vendar ljubke slovenske dečke in deklice, nimate pa — papagajev!

—k— Učiteljske vesti. Za učiteljico štirirazredne ljudske šole v St. Jakobu v Rožu je imenovana Alojzija Vreškova v St. Primožu Pod Juno; za učiteljico triirazredne ljudske šole v St. Jakobu v Rožu pa suplentinja Uršula Fielnerjeva. — Iz učiteljske službe so izstopili: Margareta pl. Fladungova v Velikovcu, učitelj Franc Frank v Pliberku in podučitelj Roman Lorber v St. Jederti, ki je prestopil v deželno službo. — Tretjo službeno doklado je dobil nadučitelj Rudolf Mörtl v Libelicih, drugo nadučitelj Alojz Ibounig v Podkrošju, prvo pa nadučitelj Peter Močnik v St. Petru na Vašnjah, učiteljica Zofija Kodričeva na Vratah, Marta Oschurova v Velikovcu in Helena Samonigova v Hodišah.

Splošni vestnik.

Prof. Anton Bezenšek o učiteljstvu. Prof. Anton Bezenšek je izrekel sodelniku našega lista za pesem, ki mu jo je posvetil povodom šestdesetletnice njegovega rojstva, srčno zahvalo. Med drugim piše: »Spomin na izvršena dela nas krepi v starosti, a pri tem prihaja meni večkrat na um, da sem le premalo storil za domovino. V tem oziru se moreš ti srečnejšega šteti, ker si deloval med narodom, med mladino — med našo bodočo generacijo — za narod, za lepšo njegovo bodočnost! Bog Te živi! — Učiteljski poklic je sicer težek, a je slaven. Slavno je umreti na bojnem polju, a junak umre le enkrat za domovino; učitelj pa takorekoč žrtvuje sebe vsak dan — domovini. — To so besede Tegnerjeve, katere sem bil vzel za geslo pri govoru o proslavi jubileja bivšega direktorja gimnazije. Iste besede veljajo tudi Tebi. Res je, kar praviš v pesmi:

»V prijatelja nerazdružljiva je zgodaj naju združil Bog in vez le-ta je vedno živa: o dneh radosti in nadlog!«

Gotovo sva prebila poleg radosti tudi dosta nadlog, katere naju ne zapuščajo niti sedaj...« Končno izreka g. prof. Bezenšek prijatelju upanje, da se letos o počitnicah vidita v — Ljubljani. Že danes mu kličemo: »Dobro nam došel na slovenskih tleh!«

DR. JOVAN SKERLIČ — UMRL.

Odlični srbski pisatelj in mladoradikalni poslanec, vseučiliški profesor dr. Jovan Skerlić, ko se je vrnil iz Prage, kjer se je udeležil Njegoševe slavnosti, je dne 15. maja t. l. umrl po dvadnevni bolezni za vnetjem trebušne sluznice v 37. letu starosti. — Vseučiliški profesor dr. Jovan Skerlić je bil eden najinteligentnejših mož mlade Srbije, mož svetovne naobrazbe, ki je užival v učenjaških krogih velik ugled. Belgrajska univerza, poli-

tiško življenje srbsko, jugoslovanska veda in jugoslovanska nacionalna ideja izgubljata z njim moža, ki je upravičeval glede svoje bodočnosti najblestješe upe. Dr. Jovan Skerlić je bil velik prijatelj Slovencev; poznal je dobro slovenske razmere in se mnogo pečal zlasti s slovensko literaturo. Izdal je revijo »Srbski književni glasnik«, v katerem se je zavzemal za izenačenje razlik v srbskem in hrvatskem jeziku. Kot politik je bil Skerlić Pašičev nasprotnik. — Slava njegovemu spominu!

XXI. svetovni mirovni kongres se vrši v dneh od 15. do 19. septembra na Dunaju.

Mlad odlikovanec je Kiril Bezenšek, sin prof. Antona Bezenška v Sofiji. Za vojne je bil kot 13letni dečko v službi pri Rdečem križu v katoliški francoski bolnici v Sofiji. Ta bolnica je naslikana v koledarju »Družbe sv. Mohorja« na strani 53. Tam stoji deček Kiril ob mizi sredi sobe s predpasnikom, držeč križem roke. Deloval je tam pridno kot postrežnik ranjencev pol leta in dobil zaslužni križec. Mladi Kiril pride letos v 5. gimnazijalni razred v Sofiji. Zmerom je odličnjak in prvi v razredu. — Čestitamo mlademu odlikovancu in njegovemu očetu!

Za slovensko šolo v Reki. Iz Reke nam pišejo: Marsikomu se bo morda zdelo čudno, ko bo čital ta dopis, češ, čemu je vendar treba slovenske šole v Reki, toda stvar je pač taka, da je skrajni čas, da si oskrbimo reški Slovenci šolo za svojo slovensko dečo, ako nočemo, da bi se nam naša deca še nadalje izgubljala v tujstvu in tako dajala našim najljubejšim sovražnikom tako dobrodošel krepak pomladek. Slovencev je danes na Reki, če vzamemo le najnižje število, najmanj osem do deset tisoč. V prvi vrsti so to delavci v najraznovrstnejših podjetjih, potem hišno služabništvo, vozniki, kočijaži, železničarji, privatno uslužbenstvo, uradništvo itd. itd. Da ne posežemo previsoko, lahko rečemo, da je v Reki prav gotovo tisoč otrok slovenskih staršev, ki dosedaj niso imeli šolskega pouka in svojem materinem, slovenskem jeziku in ga tudi ne bodo imeli, če ne poskrbimo zanj mi sami, mi slovenski starši svojih slovenskih otrok. Vsi ti naši otroci se izgubljajo po raznih italijanskih in celo madjarskih šolah in se pretvarjajo v najzagrizenejše renegate, ki pljuvajo potem svojim slovenskim staršem v lice in jih psujejo s ščavi. Pa poreče morda kdo: saj je vendar Reka hrvatska, saj je takoj zraven Reke hrvatski Sušak, kamor lahko tudi slovenski starši pošiljajo svoje otroke v hrvatsko šolo. Res je to, in marsikateri slovenski oče tudi pošilja svojega otroka v hrvatske šole na Sušaku, toda večina pa se le izgublja. Ne bi se pa izgubljala, ko bi bila v Reki slovenska šola. Je namreč še neki prav poseben vzrok, zakaj se slovenski starši vsaj kolikortoliko izogibljajo hrvatske šole. Resnica je, da inteligentnejši hrvatski sloji posebno v zadnjem času skoraj ne poznajo več razlike med Hrvatom in Slovincem, ker pojmiyo naše jugoslovansko bratstvo, toda med preprostim ljudstvom — in to se zanaša tudi med dečo — pa se čuje še vedno ona stara: »Ca biš ti ovdeka, ti prokleti Kranjac!« In to boli našega človeka in tudi otroka. Vsem tem neprimlikam pa bi se izognili, ko bi naši slovenski starši v Reki začeli resno razmišljati o ustanovitvi slovenske šole za slovensko dečo. Ker Družba sv. Cirila in Metoda ne more raztegniti svojega delovanja na Reko, bi bilo pač potrebno, da bi se ustanovilo v Reki posebno slovensko šolsko društvo, kateremu bi bil namen: ustanovitev slovenske ljudske šole v Reki. Prepričani smo tudi, da bi tako društvo ne uživalo samo podpore vseh naših slovenskih obrambnih organizacij — saj gre vendar tu za rešitev tisočev slovenskih duš — temveč da bi tudi reški Hrvatje z veseljem prispevali za slovensko šolo v Reki, saj bi jim bila ta slovenska trdnjava obenem tudi najboljša zaslomba v njihovem lastnem boju proti laški in madjarski prepotenci. In končno bi bilo to tudi le nekaj čin bratske vzajemnosti, nekaj odsej onih vzornih razmer, ki vladajo med Slovenci in Hrvati v Trstu, kjer vidimo, kako Slovenci na svojem lastnem ozemlju z vsemi svojimi močmi pospešuje ustanovitev hrvatske šole za hrvatsko dečo vzlic te-

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na tovrsto

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštnine prosto!

Izredno nizke cene!